

**BUSINESS SESSION “NEW SUPPLY CHAINS AND EMERGING
ROUTES FOR SEAFOOD TRADE EXPANSION IN BRICS+
COUNTRIES”**

توانمندی‌های اقتصاد شیلاتی ایران و ظرفیت‌های توسعه تجارت آبزیان ایران و فدراسیون روسیه و
سایر کشورهای عضو گروه بین‌المللی بریکس

علی اکبر خدایی دبیر اتحادیه تولید و تجارت آبزیان ایران

سن پترزبورگ 16 سپتامبر 2026

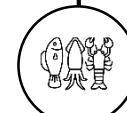
توانمندی‌های اقتصاد شیلاتی ایران و ظرفیت‌های توسعه تجارت آبزیان ایران و فدراسیون روسیه و سایر کشورهای عضو گروه بین‌المللی بریکس

به این حال، تنها حدود ۲۰ درصد از تجارت آبزیان اعضای بریکس در داخل این مجموعه انجام می‌شود و حدود ۸۰ درصد واردات از خارج از بریکس تأمین می‌شود.

ارزش واردات آبزیان کشورهای عضو بریکس بیش از ۲۲.۲ میلیارد دلار است که نزدیک به ۱۶ درصد از ارزش تجارت جهانی غذاهای دریایی را تشکیل می‌دهد.

این موضوع، ظرفیت قابل توجهی برای توسعه تجارت درون‌بریکسی ایجاد می‌کند.

IR

توانمندی‌های اقتصاد شیلاتی ایران و ظرفیت‌های توسعه تجارت آبزیان ایران و فدراسیون روسیه و سایر کشورهای عضو گروه بین المللی بریکس

- روسیه نمونه موفق در این زمینه است؛ به‌طوری‌که بیش از ۵۰ درصد صادرات ماهی روسیه به کشورهای عضو بریکس انجام می‌شود. این تجربه نشان می‌دهد که توسعه تجارت درون‌بریکسی، ظرفیت قابل توجهی برای سایر اعضا نیز دارد.

مروری بر تولید و صادرات آبزیان ایران در سال ۲۰۲۵

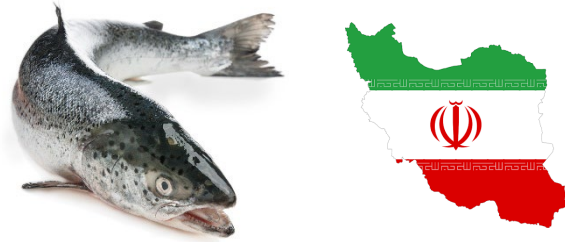
برای درک بهتر ظرفیت ایران، آمار تولید کشور را در جدول مشاهده می‌کنید.

تولید سال ۲۰۲۵ (هزار تن)	شرح
18	صید در دریای خزر
815	صید در خلیج فارس و دریای عمان
833	مجموع صید دریایی
297	پرورش ماهیان گرمابی
273	پرورش ماهی قزل آلا
86	تولید در منابع آب های داخلی
62	پرورش میگو
6.8	پرورش ماهی در قفس
5.7	پرورش ماهی خاویاری
1.5	پرورش ماهی تیلاپیا
732	مجموع آبی پروری
1.565	جمع کل تولید کشور

مروری بر تولید و صادرات آبزیان ایران در سال ۲۰۲۵

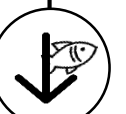
ماهی گرمابی، قزل‌آلا، ماهی خشک‌شده، کنسرو تون، خاویار و ماهیان زینتی نیز از محصولات مهم صادراتی ایران هستند.

ارزش کل صادرات آبزیان ایران در سال ۲۰۲۴ به بیش از ۷۵۰ میلیون دلار رسید و محصولات ایرانی در این سال به ۶۷ کشور جهان صادر شد.

در سال ۲۰۲۴، صادرات آبزیان دریایی به بیش از ۱۰۳ هزار تن رسید که نسبت به سال قبل ۴۹ درصد رشد داشته است. در مقابل، صادرات میگو حدود ۱۴ درصد کاهش یافت که عمدتاً به سیاست کاهش تولید ناشی از شرایط بازار جهانی مربوط می‌شود.

رشد صادرات آبزیان ایران نیز طی سال‌های اخیر افزایشی بوده است؛ به‌طوری‌که حجم صادرات از حدود ۱۴۰ هزار تن در سال ۲۰۲۲ به ۱۵۲.۴ هزار تن در سال ۲۰۲۳ و حدود ۲۰۲ هزار تن در سال ۲۰۲۴ رسیده است.

IR

مقدار و مقاصد صادراتی آبزیان ایران در سال ۲۰۲۴

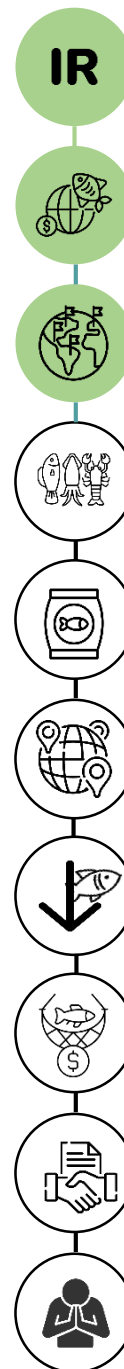

2024 مقدار (تن)

نام کشور
(رتبه بندی بر اساس ارزش)

ردیف

93,497	عراق	1
43,520	چین	2
36,731	امارات متحده عربي	3
19,062	فدراسیون روسیه	4
4,678	جمهوری آذربایجان	5
3,981	کویت	6
12,530	سری لانکا	7
3,372	مالزی	8
1,160	قطر	9
1,428	عمان	10
10646	57 کشور دیگر	*
207,888	مجموع	**

مقدار و مقاصد صادراتی آبزیان ایران در سال ۲۰۲۴

حوزه اوراسیا نیز ۱۵.۶ درصد از صادرات آبزیان ایران را به خود اختصاص داده‌اند که سهم روسیه به‌تنهایی ۱۰.۶ درصد از کل صادرات آبزیان ایران بوده است.

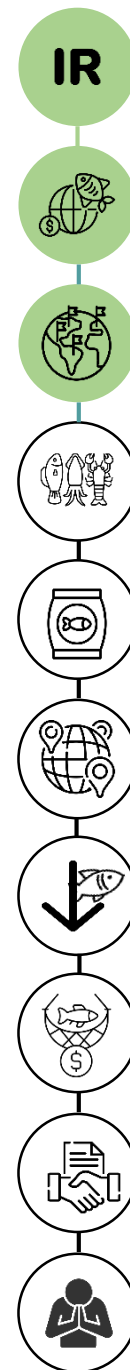
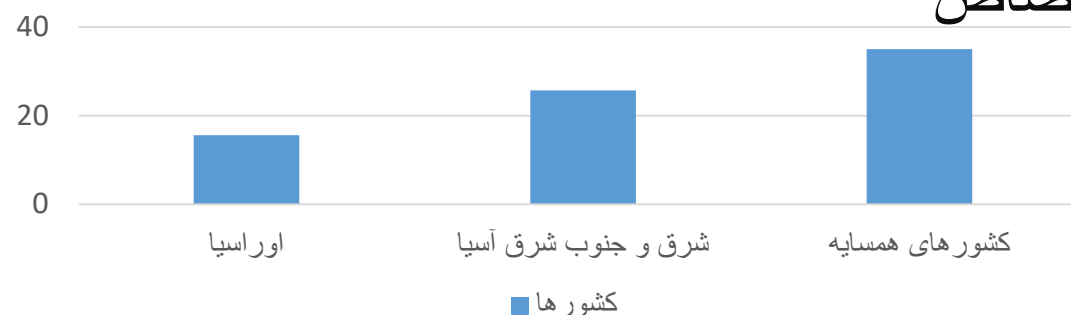
سهم شرق و جنوب شرق آسیا به ۲۵.۷ درصد

سهم بازار کشورهای همسایه ایران: ۳۵ درصد

عراق، چین، امارات متحده عربی و روسیه چهار مقصد اصلی صادرات آبزیان ایران بودند.

در مجموع بیش از ۸۳ درصد حجم و ۷۸ درصد ارزش صادرات را به خود اختصاص دادند.

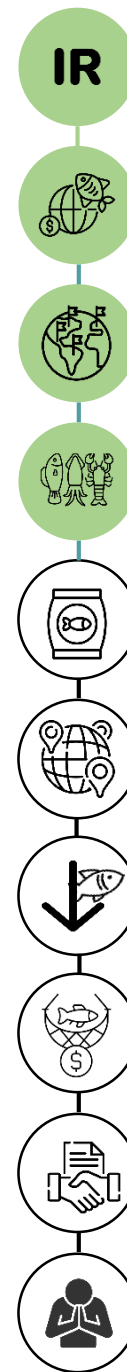
مقدار و مقاصد صادراتی آبزیان ایران در سال ۲۰۲۴

ترکیب انواع آبزیان صادراتی ایران

نوع محصول	تعداد مقاصد صادراتی	2023	2024
آبزیان دریایی	36	73,804	103,543
میگو	22	31,669	27,365
کپورماهیان	5	29,675	58,041
قزل آلا	20	13,712	12,740
کنسرو ماهی تون	31	3,258	5,616
خاویار پرورشی	43	4,784 (Kg)	7,118 (Kg)
ماهیان زینتی	11	471	576
مجموع	62	152,714	207,888

صادرات خوراک آبزیان

- در سال ۲۰۲۴، حدود ۱۱۴ هزار تن خوراک آبزیان ایران به ۱۸ کشور صادر شد.
- از بازار روسیه نیز تقاضاهایی برای این محصولات وجود داشته است.
- برخی محدودیت‌های مقرراتی تاکنون مانع تأمین این نیازها شده‌اند.

IR

تجارت آبزیان ایران با کشورهای همسایه

- بخش مهمی از صادرات ماهیان گرمابی ایران به عراق انجام می‌شود.
- فدراسیون روسیه نیز یکی از بازارهای مهم صادراتی میگو و قزل‌آلای ایران است.
- در سال ۲۰۲۴، ارزش واردات آبزیان کشورهای همسایه ایران به حدود ۴.۰۶ میلیارد دلار رسید
- کشورهای همسایه از نظر دسترسی، هزینه و سهولت حمل‌ونقل و همچنین ارتباطات تجاری و فرهنگی، مزیت‌های قابل توجهی برای ایران دارند.
- روسیه نمونه قابل توجهی است. صادرات آبزیان ایران به روسیه از سال ۲۰۱۷ به‌تدریج توسعه یافت و این کشور از رتبه ۱۳ در سال‌های گذشته، به رتبه چهارم در سال ۲۰۲۴ در میان مقاصد صادراتی ایران رسید.
- این تجربه نشان می‌دهد که شناخت دقیق نیاز بازار و تطبیق تولید با الزامات مقصد، می‌تواند یک بازار منطقه‌ای را به یک مقصد مهم صادراتی تبدیل کند.

واردات آبزیان ایران

ایران در کنار صادرات، واردکننده برخی اقلام آبی نیز می‌باشد.
از جمله:

- تون ماهیان به‌عنوان ماده اولیه صنایع کنسروسازی
 - بچه‌ماهی و تخم چشم‌زده قزل‌آلا
- در مورد روسیه نیز، با وجود تقاضای ایران برای واردات آلاسکا پولاک، برخی محدودیت‌های مقرراتی در دو کشور مانع شکل‌گیری این تجارت شده است.
رفع این موانع می‌تواند یکی از فرصت‌های مشخص برای توسعه تجارت آبزیان میان ایران و روسیه باشد.

تجارت آفریقا ایران با اعضای گروه بریکس

- در سال ۲۰۲۲، ارزش واردات آفریقا کشورهای عضو بریکس به ۲۲.۲ میلیارد دلار رسید. در این میان، چین، روسیه و برزیل بزرگترین واردکنندگان این مجموعه بودند.
- با وجود این حجم تجارت، بخش قابل توجهی از نیاز آفریقا کشورهای عضو همچنان از خارج از بریکس تأمین می‌شود؛ بنابراین، ظرفیت قابل توجهی برای توسعه تجارت درون‌بریکسی وجود دارد.
- ارزش صادرات مستقیم آفریقا ایران به کشورهای عضو بریکس در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۲۱ میلیون دلار بوده است؛ رقمی که حدود ۱۶ درصد از کل صادرات آفریقا ایران را تشکیل می‌دهد.
- در مجموع، این ارقام نشان می‌دهد که تجارت آفریقا ایران با کشورهای بریکس، در کنار محدودیت‌های موجود، ظرفیت قابل توجهی برای توسعه و متوازن‌تر شدن روابط تجاری دارد.

پیشنهادهات

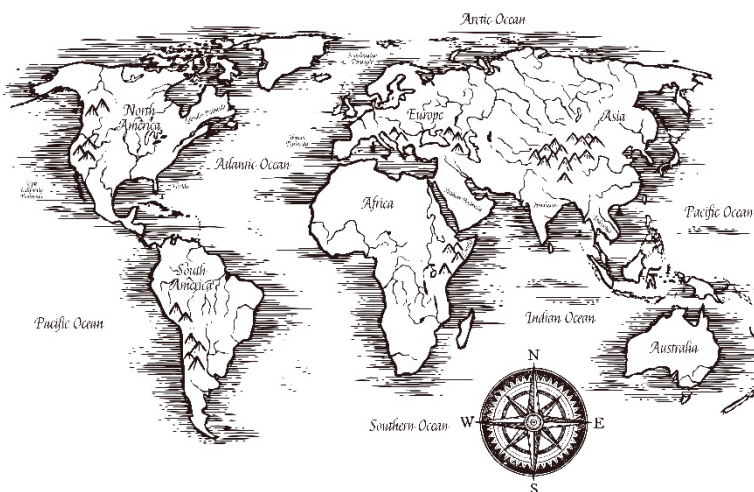
- پیشنهاد نخست، توسعه تبادلات تجاری آبزیان میان ایران و روسیه است.
- ایران و روسیه از ظرفیت‌های قابل توجهی برای توسعه همکاری‌های تجاری برخوردارند.
- روسیه هم‌زمان یکی از صادرکنندگان و واردکنندگان بزرگ آبزیان است و سهم ایران در این بازار طی سال‌های اخیر افزایش یافته، اما همچنان با ظرفیت واقعی موجود فاصله دارد.
- برخی موانع مقرراتی، اجرایی و تفاوت در الزامات فنی و بهداشتی، تاکنون مانع استفاده کامل از این ظرفیت شده‌اند. پیشنهاد من این است که این موانع، با تمرکز بر منافع مشترک، به‌صورت عملی و موردبهمورد برطرف شوند.

پیشنهاد دوم، توسعه همکاری‌های آبریان در چارچوب بریکس است.

- پیشنهاد می‌کنم کشورهای عضو بریکس سازوکاری مشخص برای تبادل اطلاعات فنی، آموزشی و مقرراتی، انتقال تجربیات موفق، سرمایه‌گذاری مشترک و تدوین پروتکل‌های فنی، بهداشتی و تجاری در حوزه آبریان ایجاد کنند.
- این همکاری می‌تواند در گام نخست با تشکیل یک کمیته ویژه تسهیل‌گری آغاز شود؛ کمیته‌ای برای شناسایی و پیگیری موانع و تقویت ارتباط میان بخش‌های دولتی و خصوصی کشورهای عضو.
- به باور من، با اتصال این ظرفیت‌ها، بریکس می‌تواند از یک چارچوب همکاری اقتصادی، به شبکه‌ای مؤثر برای توسعه

از توجه شما سپاسگزارم